

KORO VE ORKESTRA /ODA MÜZİĞİNDE SESLENDİRME/YORUMLAMA BAŞARIM GÜCÜ ÜZERİNE PROGRAM ODAKLI BİR İNCELEME

A PROGRAM BASED ANALYSIS OF PERFORMING SUCCESS IN CHOIR AND ORCESTRA/CHAMBER MUSIC PERFORMANCE

H. Seval KÖSE¹, M. Can ÇİFTÇİBAŞI²

Öz

Günümüzde müzik öğretmenliği mesleki biçimlenmesi, halen uygulanmakta olan müzik öğretmenliği 2007 lisans programında yer alan A, MB ve GK kodlu derslerin bileşkesi olarak gerçekleşmektedir. Müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde seslendirme/yorumlama çalışmaları, müzik öğretmeni adaylarının mesleki biçimlenmesi bakımından önemli çalışmalardır. Müzik öğretmenliği lisans programında yer alan A kodlu dersler arasında öğrencilerin sesleriyle ve/veya çalgılarıyla seslendirme/yorumlama çalışmalarına katıldıkları koro ve orkestra/oda müziği dersleri ayrı bir yer tutmaktadır. Çünkü bu dersler ve bu derslerle bağlantılı seslendirme/yorumlama çalışmaları yoluyla öğrencilerin ses ve çalgılarına ilişkin birikimlerini benzer nitelik ve donanımlardaki diğer öğrencilerle birlikte, müziğin gerektirdiği teknik ve ortak müzikal anlayışla ortaya koymaları amaçlanmaktadır. Ancak müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde seslendirme/yorumlama çalışmalarının yeterince verimli ve nitelikli olup olmadığı bir sorun olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, müzik öğretmenliği eğitiminde öğrencilerin seslendirme/yorumlama başarımları gücü, koro ve orkestra/oda müziği dersleri bağlamında incelenmektedir. Başarımları gücü ifadesiyle; Koro ve orkestra/oda müziği gruplarında başarımlarıyla yer alma, sesiyle ve/veya çalgısıyla seslendirmeye başarımlarıyla katkıda bulunma vurgulanmaktadır.

Çalışma, nitel araştırma olarak yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, doküman analizi ve nitel görüşme ile elde edilmiştir. Müzik öğretmenliği lisans programı üzerinde, A kodlu derslerin tümü genel olarak incelenmiş, koro ve orkestra/oda müziği derslerinin tanımsal programları üzerinde de “seslendirme/yorumlama hedefleri bakımından” inceleme yapılmıştır.

Diğer yandan, koro ve orkestra/oda müziği derslerini veren öğretim elemanlarının görüşlerinin alınabilmesi için nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. İlgili dersleri veren öğretim elemanlarına

¹ Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, skose@mehmetakif.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, mcciftcibas@mehtakif.edu.tr

(katılımcı) uygulanmak üzere “koro ve orkestra/oda müziği başarımlı gücü görüşme formu” hazırlanmıştır.

Araştırma sonuçları; Müzik öğretmenliği lisans programında A kodlu dersler arasında yer alan Koro ve orkestra/oda müziği derslerinin tanımsal programlarının, seslendirme/yorumlama hedefine yönelik olduğunu, öğrencilerin yoğunlukla derslere ön hazırlık yapmadan geldiklerini, birlikte müzik yapma konusunda yeterli anlayış ve titizliği sergilemediklerini, not kaygısıyla çalıştıklarının vurgulandığını, dinleti, konser, festival vb. katılımlarının motivasyonları bakımından yararlı olduğu, öğrenciler arasında seviye farklılıklarının birlikte müzik yapmayı ve başarımlı gücünü olumsuz etkilediğinin vurgulandığını ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, koro ve orkestra/oda müziği seslendirme/yorumlama başarımlı gücünün en etkili iki bileşeni olarak bireysel çalgı ve bireysel ses eğitimi derslerine ilişkin uygulama ve ders ürünü niteliklerinin etkili araştırma sonuçlarıyla irdelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretmenliği, lisans programı, seslendirme/yorumlama, performans.

ABSTRACT

Today, music teaching professional formation is realized as a combination of the A, MB, GK coded courses which are part of the current 2007 undergraduate program for music teaching. Performance studies within the music teaching education process are important in terms of professional formation of the future music teachers. Choir and orchestra/chamber music courses in which students participate with their voices and/or instruments have a particular place among the A coded courses in music teaching undergraduate program. Because; through these courses and performance studies related to them, it is aimed that the students present their accumulated knowledge about their voices and instruments together with the other students having similar qualifications and background, in line with the techniques required by the music and with a shared musical understanding. However, whether the performance studies within the music teaching education process are as effective and high quality as it should be, stands as a question.

In this study, students' performing success during music teaching education is examined within the context of choir and orchestra/chamber music courses. With the performing success term; successful participation in choir and orchestra/chamber music groups, effectively contributing with his/her voice and/or instrument is emphasized.

The study was conducted as a qualitative research. Research data was acquired through document analysis and qualitative interviews. In the music teaching undergraduate program, all A coded courses are examined in general. As for the choir and orchestra/chamber music courses, definitional curricula are examined “in terms of performance targets”. On the other hand, qualitative interviewing technique was utilized for receiving the opinions of the instructors of choir and orchestra/chamber music courses. “Choir and orchestra/chamber music performing success interview form” was prepared to be filled in by the instructors of related courses (participants).

Research results show that definitional curricula of the choir and orchestra/chamber music courses among the A coded courses in music teaching undergraduate program do focus on performance

target; that the students often come to classes unprepared; that they do not show sufficient understanding and rigour for making music together; their grade-oriented view of studying is underlined; their attendance to concerts, festivals etc. is found beneficial in terms of their motivation; and it is emphasized that the level differences between students have a negative effect on making music together and their performing success.

In this regard, it is recommended that, being the two most effective components of choir and orchestra/chamber music performing success, the individual instrumental and vocal education courses' implementation and outcome characteristics would be reviewed along with the effective research results.

Keywords: Music teaching, undergraduate program, performance, performing success.

1. GİRİŞ

Müzik öğretmenliği eğitimi ülkemizde, halen uygulanmakta olan 2007 müzik öğretmenliği lisans programı yanında, zaman zaman uygulamaya konulan öğretmenlik formasyon eğitimi programları yoluyla verilmektedir. Seçmeli dersler bakımından ilgili üniversitelerin yetkili kurullarınca belli değişiklikler yapılmakla birlikte programın büyük ölçüde olduğu gibi uygulandığı bilinmektedir. Söz konusu lisans programında dersler; alan dersleri(A), genel kültür dersleri (GK) ve meslek bilgisi (MB) kodlarıyla tanımlanmaktadır. Bu dağılımın ağırlıkları, 2007 lisans programının açıklamalar bölümünde %50 A, %30 MB, % 20 GK biçiminde ifade edilerek, bu oranların ve ders saatlerinin, öğretmenlik dallarına göre farklılıklar gösterdiği de belirtilmektedir. Bu açıklama bağlamında müzik öğretmenliği lisans programında; alan derslerinin 91 (%55,8), meslek bilgisi derslerinin 35 kredi (%21,5), genel kültür derslerinin ise 37 (%22,7) ağırlıklarıyla yer aldığı görülmektedir.

Koro ve orkestra / oda müziği dersleri, yer aldıkları dönem, kredi ve ders saatleri ile tanımsal programlarıyla belirlenmiş amaçları bakımından müzik öğretmenliği lisans programlarının alan eğitimi bağlamında ağırlık noktalarındandır. Halen uygulanmakta olan 2007 programında koro dersleri 2. yarıyıldan başlayarak altı yarıyıl ve toplam 14 kredi olarak, orkestra/oda müziği ise, 5. yarıyıldan başlayarak üç yarıyıl ve toplam 6 kredi olarak yer almaktadır.

Öğretmenlik mesleki biçimlenmesinin üç ana bileşeni olarak A, MB ve GK dersleri bakımından, programın belirlemiş olduğu %50 oranının müzik öğretmenliği alan dersleri lehine yükseltilmiş olduğu, %55,8 oranında görünmektedir. Lisans eğitimi sürecinde alınan A kodlu dersler, gerek eğitim – öğretim planlamaları ve ders işleyişleri gerekse sınav-ölçme ve değerlendirme süreçleri bakımından büyük ölçüde, öğrencilerin söyleme/çalma/eşlik etme/yaratma/seslendirme/yorumlama davranışlarını hedeflemektedir. O halde, öğrencilerin söyleme/çalma bakımından ortaya koyacakları/koydukları başarımların gücü, A kodlu derslerin en önemli öğrenim çıktılarında olmalıdır. Ancak, müzik alan dersleri yoluyla kazandırılması beklenen edimler bakımından, yukarıda yer verilen %55,8 oranı bağlamındaki iyileştirmenin tek başına yeterli olup olmadığı tartışma konusudur.

“2006 yılından itibaren uygulanan yeni müzik öğretmeni yetiştirme programı oldukça yoğun ders yükü ile karmaşık bir görüntü içinde olmakla beraber, müzik öğretmeni yetiştirme programları, eğitim araştırmacılarının (Bulur, 2010; Bozkaya, 2010; Küçüköncü, 2010; Gün Duru ve Köse, 2012; Çevik,

2010; Gün ve Karakelle, 2012; Doğan, 2010; Berki ve Karakelle, 2009) odağındadır” (Gün Duru, Karakelle,2013).

Bilgin, Yıldırım Orhan (2013)’e göre; Müzik öğretmeni adaylarının % 83’ünün öğretim programından memnun olmadıkları, ders isimleri ya da çeşitliliğinden çok derslerin işleniş bakımından niteliği üzerinde durulması gerektiği, uygulanan ders programının yoğunluğu sebebiyle (ders sayısı fazlalığı) öğretim yılının beş yıla çıkarılması ya da ders yoğunluğunun azaltılması gerektiği tespit edilmiştir.

Bu aşamada, müzik öğretmeni yetiştiren programların mevcut öğretmen yetiştirme sisteminden, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların yapılanmasından, eğitim-öğretim programlarından ve programa kabul edilen öğrencilerden kaynaklanan sorunlarının bulunduğu izlenimiyle müzik öğretmeni yetiştirme sisteminin bu noktalardan ele alınarak incelenmesi son derece önemlidir. Genel durum ışığında müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar günümüzde ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak görünmektedir (Yayla, 2004).

Kalyoncu (2004), müzik öğretmenliği yeterlikleri bağlamında yaptığı değerlendirmede, *Müziksel Davranış Biçimleriyle Aktif Bir İlişki* başlığı altında; Müziksel davranış alanları, bireyin müziksel olarak biçimleneceği, davranışlar edineceği temel yönleri kapsamaktadır. Müzik öğretmeni, temel müziksel davranış alanlarında çeşitli öğrenim deneyimleri geçirmiş olup, bunları dersinin her aşamasına taşıyabilmelidir. Kalyoncu bu çalışmasında temel müziksel davranış alanlarını şu sıralamayla vermektedir: *Müzik yaratma, Müzik yapma, Müziksel dönüştürme, Müzik dinleme, Müzik üzerinde düşünme, Müziği anlama*.

Çevik (2006), öğretmen yeterlikleri bağlamında ses eğitimi incelediği çalışmasında *Kümesel Ses Eğitimi (oda müziği)* ve *Toplu Ses Eğitimi (koroda ses eğitimi)* tanımlamalarına yer vermektedir. Çevik (2006)’e göre; oda müziğinin, yorumlamada ustalık gerektiren, teknik düzeyi yüksek bir literatürü vardır.

Biber Öz (2001)’ e göre Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Orkestra-Oda Müziği Eğitiminde Uygulamaya Yönelik Sorunlar; *1. Öğrenci sayısının çokluğu ve değişik çalgılar (yaylılar, piyano, nefesliler, şan, gitar) nedeniyle homojen gruplar oluşturulamaması, 2. uygun mekan (derslik) ve yeterli araç-gereç olmaması, 3. Öğrenci düzeyine uygun ve çeşitlilikte dağar (reperuar) olmaması*.

Köse (2004)’e göre Koroda ses eğitimi bir sınıf eğitim ortamıdır. Bununla birlikte her koro üyesi açısından, koronun ortak tınısını oluşturmada sesini bireysel olarak nasıl daha verimli kullanabileceğini araştırabileceği bir eğitim süreci olarak değerlendirilebilmelidir. Ancak bunun gerçekleşebilmesi büyük ölçüde, koroda ses eğitimi öncesinde geçirilmiş bulunulan bireysel ses eğitimi yaşantılarına dayalıdır. Çünkü koroda ses eğitimi bireysel olarak sesin kullanılmasına ilişkin temel davranışlardan çok; koronun ses, anlatım, teknik, müziksel uyumunu sağlamaya dönük davranışların kazandırılmasına yönelik olarak uygulanmaktadır. Dolayısıyla *koro başarım gücü*, o koronun oluşumundan, seslendirmeye dek geçen ve belli bilgi, eylem ve alışkanlıkları kapsayan bir süreçle yakından ilgilidir. Bu süreç, müziğe ilişkin genel bilgi, alıştırma, deneme ve uygulamaların yanında, sesin müziksel amaçla kullanılmasına ilişkin temel bilgi ve davranışların kazandırılmasına dönük etkinlikleri kapsayacak biçimde planlanmaktadır.

Bu bağlamda, müzik öğretmenliği lisans programının (A) kodlu dersleri arasında, örneğin; Yedi yarıyıl devam eden bireysel çalgı tanımsal programında her dönem için, düzeye uygun eserlerin seslendirilmesi, dört yarıyıl devam eden bireysel ses eğitimi tanımsal programında düzeye uygun eserlerin seslendirilmesi, piyano eşlikli eserlerin çalışılması ifadeleri yer almaktadır. Diğer yandan, yedi yarıyıl devam eden piyano tanımsal programında çalgının gerektirdiği teknik çalışmalar yanında, ilk yarıyıldan itibaren müziksel ifade, cümleme kavramları yer almaktadır. Altı yarıyıl devam eden koro ve üç yarıyıl devam eden orkestra-oda müziği tanımsal programlarında da, birlikte müzik yapma becerisinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin müzik öğretmenliği lisans sürecinde özellikle alan dersleri yoluyla edindikleri/edinmekte oldukları öğrenim ürünlerinin, bireysel olarak ya da grup içinde devimsel davranışlarla ortaya koyacakları “müziksel başarımları” gücünü arttırması beklendiği söylenebilir.

Bir yandan, müzik öğretmenliği eğitim programı ve müzik öğretmeni yetiştirmeyle ilgili yukarıda kısaca özetlenen araştırma bulguları, diğer yandan eğitim – öğretim ortamlarımızda gözlemlerimize dayalı tespitler, müzik öğretmenliği eğitiminde “müziksel başarımları” konusunun irdelenmesi gereğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, araştırmanın konusunu müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin koro ve orkestra/oda müziği derslerine ilişkin başarımları gücü oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı; Müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin müzik öğretmenliği lisans programı bağlamında sergiledikleri «koro ve orkestra/oda müziğinde seslendirme/yorumlama başarımları gücüne ilişkin» öğretim elemanı görüşlerine dayalı bir durum tespiti yapılmasıdır. “Başarımları gücü” ifadesiyle, “koro ve orkestra/oda müziği gruplarında başarımlarıyla yer alma, sesiyle ve/veya çalgısıyla seslendirmeye başarımlarıyla katkıda bulunma” vurgulanmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışma, nitel araştırma olarak yürütülmüştür. Müzik öğretmenliği lisans programı üzerinde, A kodlu derslerin tümü genel olarak incelenmiş, koro ve orkestra/oda müziği derslerinin tanımsal programları üzerinde de “seslendirme/yorumlama hedefleri bakımından” inceleme yapılmıştır.

Diğer yandan, koro ve orkestra/oda müziği derslerini veren öğretim elemanlarının görüşlerinin alınabilmesi için nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. İlgili dersleri veren öğretim elemanlarına (katılımcı) uygulanmak üzere “koro ve orkestra/oda müziği başarımları gücü görüşme formu” hazırlanmıştır.

Dolayısıyla araştırmanın verileri, doküman analizi ve nitel görüşme ile elde edilmiştir. Görüşme formunda, katılımcıların öğrencilerin koro ve orkestra/oda müziği başarımları gücüne ilişkin görüşlerini tespit etmeye dönük sorular yer almıştır. Katılımcı öğretim elemanlarının görüşlerinin derinlemesine elde edilebilmesi amacıyla yapılandırılmamış sorular sorulmuştur. “Nitel görüşmelerde soruların sabit ve türdeş olması kaygısının bir tarafa atılması gerekir. Tutarlılık, yoğunluk ve derinlik önem kazanır. Sayılardan ziyade yorum, özet ve bütünleştirme vardır (Weiss, Akt: Seggie, Bayyurt, 2015).

Hazırlanan görüşme formunun pilot uygulaması koro ve orkestra/oda müziği alanlarından birer öğretim elemanı ile yapılmış, gerekli düzenlemelerden sonra “koro ve orkestra/oda müziği başarımları gücü görüşme formu” son şeklini almıştır.

Katılımcılar tarafından açık uçlu sorulara verilen yanıtlar; koro ve orkestra/oda müziği olarak gruplanarak, ilgili alanda Koro (K1, K2, K3, K4), orkestra (O1, O2, O3), oda müziği (OM1, OM2, OM3) sıra numaralarıyla tanımlanarak incelenmiştir. Doküman inceleme ve nitel analiz yoluyla elde edilen bulgular gruplanarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMU

3.1.Koroda Seslendirme/Yorumlama Başarım Gücü İle İlgili Bulgular

3.1.1.Seslendirme/yorumlama Hedefleri Bakımından Koro Öğretim Programları

3.1.1.1.Koro I – II –III (0-2, 2-2, 2-2)

2007 lisans programında koro I, 1. Sınıfın ikinci yarısında haftada 2 saat (2 uygulama) olarak yer almaktadır. Tanımsal programı büyük ölçüde, koroda ses eğitiminin hedefleri, bedensel ve zihinsel hazırlık, birlikte soluk alma, soluğun birlikte kullanılması, sesin doğru solunuma dayalı olarak üretilerek kullanılmasına dönük çalışmaları öngörmektedir. Birlikte ve kaynaşık konuşma çalışmaları, ses grupları arasında tını ve uyum elde etme çalışmaları, kazanılan doğru davranışların sınıf düzeyine uygun eserler üzerinde uygulanması yanında koro kültürü ve disiplinine ilişkin bilgi kazandırılması da ifade edilmektedir.

2. sınıf ilk yarısında haftada 4 saat (2 teorik, 2 uygulama) olarak yer alan koro II tanımsal programı da koro I programı ile örtüşmektedir.

Koro III programı ise haftada 4 saatlik (2 teorik, 2 uygulama) tanımsal programıyla, benzer teknik çalışmaları daha çok eserlerin seslendirilmesinde ses-soluk bağlantısını güçlendirme, ses grupları arasındaki denge ve bütünlüğün sağlanması ifadeleriyle açıklamaktadır. Eserlerin, dinamik özellikleri vurgulanması yapılarak, yorumlama vurgulanmaktadır. Bu düzeyde ilk kez kazandırılan müzikal birikimin konser programları yoluyla sergilenmesi öngörülmektedir.

3.1.1.2.Koro IV –V (1-2, 1-2)

Üçüncü sınıfta koro dersleri haftada 3 saat (1 teorik, 2 uygulama) olarak yer almaktadır. Koro IV tanımsal programında, kazanılmış teknik davranışların geliştirilmesine, sesin alt-orta-üst bölgelerde bütünleştirilerek üretilip kullanılmasına, sese çeviklik kazandırılmasına dönük çalışmalara vurgu yapılmaktadır. Türk ve dünya koro edebiyatı örnekleri ile genel müzik eğitiminin çeşitli düzeylerine ve güzel sanatlar liselerine dönük farklı gereksinimlere vurgu yapıldığı görülmektedir.

Haftada 3 saat (1 teorik, 2 uygulama) yer alan koro V programında da, önceki kazanımlara ek olarak, temel ve ileri düzeyde toplu ses eğitimi uygulamaları, müzik öğretmenliğinin gereklerine uygun repertuar oluşturulması ile konser programları hazırlanma ve sunulması ifadeleri yer almaktadır.

3.1.1.3.Koro VI (2-2)

Programda haftada 4 saat (2 teorik, 2 uygulama) olarak yer alan koro VI dersi, öğrencilerin koro müziğine dair, koro üyesi olarak seslendirme/yorumlama deneyimi kazanacağı, seslendirme tekniklerini geliştireceği son ders olarak önemlidir. Çünkü, 4. Sınıfın son yarısında, tüm eğitimin 8. yarısında

verilen koro ve yönetimi dersi, müzik öğretmeni adaylarının “koro yönetimi” ile ilgili teorik ve uygulamalı gereksinim ve beklentilerini karşılamaya dönük olarak tanımlanmıştır.

Koro VI dersi; önceki kazanımlara ek olarak, müziksel duyarlılığı geliştirme çalışmaları, Türk ve dünya koro edebiyatından uygun eserler üzerinde deşifre, seslendirme – yorumlama çalışmaları ve stil özellikleri konusunda bilgiler ile, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin seslerini eğitime, ses sağlığı ve korunması, kendi kültürümüzün ve başka kültürlerin farklı müzik türlerini ve stil özelliklerini yansıtan geniş bir repertuar tanıtımı ifadeleri yer almaktadır.

3.2.Orkestra/Oda Müziğinde Seslendirme/Yorumlama Başarım Gücü İle İlgili Bulgular

3.2.1.Seslendirme/Yorumlama Hedefleri Bakımından Orkestra/Oda Müziği Öğretim Programları

3.2.1.1.Orkestra / Oda Müziği I (1-2)

3.2.1.1.1.Orkestra

Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, yaratma gücünü geliştirme, müziksel duyarlılık, düşünme - yorumlama ve yaratma becerileri, tek başına ve grup içinde sorumluluk alma, disiplinli çalışma alışkanlığı kazanma. Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etme.

3.2.1.1.2.Oda Müziği

Birlikte müzik yapmanın zevkini ve bilincini oluşturma çalışmaları, Türk ve dünya müziklerinden alınan örnek eserleri, ses özelliklerine ve düzeylerine uygun olarak çalma, dayanışma ve birlikte iş yapabilme duygusunu ortaya çıkarma, eserleri dönemlerin özelliklerine göre seslendirme, çalışılan repertuar ile konserler düzenleme.

Görüldüğü gibi orkestra / oda müziği dersi, çalgı özelliklerine ve varsa başka gerekçelere dayalı olarak her öğrencinin mutlaka alması gereken bir ders olarak henüz ilk döneminden başlayarak seslendirme-yorumlama becerilerini kazandırmayı, var olan seslendirme davranışlarının niteliğini arttırmayı hedeflemektedir

3.2.1.2.Orkestra / Oda Müziği II (1-2)

3.2.1.2.1.Orkestra

Orkestrayla ilgili, Çağdaş Türk Müziği ve evrensel müzik eserlerinden oluşan bir dağarcık oluşturma.

3.2.1.2.2.Oda Müziği

Çağdaş Türk Müziği eserlerinden örnekleri çalışma.

Görüldüğü gibi orkestra/oda müziği derslerinin ikinci dönem tanımsal programında da seslendirme – yorumlama ve dağarcık oluşturma hedeflenmektedir.

3.2.1.3.Orkestra / Oda Müziği III (1-2)

3.2.1.3.1.Orkestra

Orkestra ile ilgili, Çağdaş Türk Müziği ve evrensel müzik eserlerinden oluşan bir dağarcık oluşturma.

3.2.1.3.2.Oda müziği

Türk ve dünya literatüründen uygun eserler, solo eserlerin yanında düet, trio vb çalışmaları yaparak birlikte ve uyum içerisinde müzik yapma. Sesini doğru kullanma ve sesin korunmasının önemi. Oda müziği dersinden elde edilen bilgileri ve kazanımları diğer müzik derslerine, diğer müzik

derslerinden elde edilen bilgileri ve kazanımları da oda müziği dersine transfer etme. Oluşturulan repertuar ile konserler düzenleme.

Görüldüğü gibi, orkestra/oda müziği derslerinin seslendirme-yorumlama hedefleri ağırlık ve önemini koruyarak tanimsal programda ifade edilmektedir.

4.KATILIMCI GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde, araştırma sürecinde ulaşılabilen ve müzik öğretmenliği eğitiminde koro derslerini yürüten öğretim elemanlarının görüşleri **K1, K2, K3, K4** olarak; Orkestra/oda müziği derslerini yürüten öğretim elemanlarının görüşleri; **O1, O2, O3, ve OM1, OM2, OM3** olarak tanımlanmak suretiyle, görüşme sorularında yer alan soru ve alt soru sırasına uygun olarak yorumlanmaktadır.

1. Koro/orkestra/oda müziği derslerinizde öğrencilerinizi çalmaya/söylemeye yönelik ön çalışmalarını yapmış ve birlikte çalmaya/söylemeye hazır buluyor musunuz?

Öğrencilerinizle dinleti/konser/festival/yarışma vb. amaçlı çalışmalar yapıyor musunuz?

Bu amaçla ek çalışmalar yapma konusunda karşılaştığınız sorunlar ve bunların çözümüne dönük uygulamalarınız var mı?

Öğrencilerinizin, bu derslerin ürünleri olarak sergiledikleri “başarım gücü” konusunda kısaca görüşlerinizi yazar mısınız?

Tablo: 1

	Ön hazırlık durumu	Konser, festival katılımı	Ek çalışma sorunları	Öğrencilerin seslendirme yorumlama başarımları
K1	Hayır	Evet	İsteksiz yorgun meşguller	Konser çalışmaları güdülemeyle geçiyor hoca için yük, zaman kaybı
K2	Evet	Evet	Ender ek çalışma yapılıyor, zaman darlığı	Konser başarımları iyi
K3	Evet	Evet	Boş zaman ayarlamak zor	-----
K4	Hayır	Evet	Devamsızlık sorunları	Konser başarımları iyi
O1	Birlikte yapıyoruz	Evet	Ders yükü fazlalığı, çalışmalara katılım azlığı	Not kaygısı nedeniyle amaca ulaşamıyor
O2	Hayır	Evet	Katılım azlığı, teknik farklılıklar	Birinci sınıftan başlasa başarımları güçlü olur
O3	Evet	Evet	Teknik farklılıklar	-----
OM1	Evet	Evet	Teknik farklılıklar, sayısal denge sorunları	Motivasyonlarını yüksek tutmaya çalışarak
OM2	Birlikte yapıyoruz	Evet	Sayısal denge sorunları	Gruplar arasında denklik sağlandığında
OM3	Hayır	Evet	Teknik farklılıklar	Birlikte müzik yapma anlayışı eksik, sürekli destek gerekiyor

Tablo incelendiğinde; ön hazırlık durumunun pek de iyi olmadığı görülmektedir. Evet ve Hayır yanıtları yanında “Birlikte Yapıyoruz” yanıtı dikkat çekmektedir. Ancak ön hazırlık yapmadan çalışmalara gelmelerine karşın konser festival katılımına tüm katılımcılarca Evet yanıtı verilmiş olması dikkat çekici olup, büyük ölçüde öğrencilerin de istekli olduklarını akla getirmektedir. Diğer yandan ek çalışma yapma konusunda sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Son sütunda yer alan görüşler de çarpıcı bir durum ortaya koymaktadır. Konser başarımlarının iyi olduğu yönündeki görüşlere karşın öğretim

elemanlarının büyük ölçüde; motivasyon eksikliği, not kaygısına dayalı çalışma alışkanlıkları, birlikte müzik yapma anlayışında yetersizlikler yüzünden sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır.

2. Koro/orkestra/oda müziği repertuarını belirlemede karşılaştığınız sorunlar var mı?

Belirlediğiniz repertuarın çalışılma sürecinde, öğrencilerinizin söyleme/çalmaya ilişkin bireysel kazanım, anlayış ve/veya yaklaşım farklılıklarına dayalı sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

Karşılaşıyorsanız, sorunun çözümüne yönelik etkili uygulamalarınız var mı? Kısaca açıkla mısınız?

Tablo: 2

	Repertuar belirleme sorunları	Bireysel farklılık durumu	Uygulanan çözüm yolları
K1	Öğrenci görüşüyle belli türlerde yoğunlaşıyor	Yaklaşım farklılıkları	Koro edebiyatının tüm dönem ve türlerinin çalışılmasını sağlamaya çalışıyorum
K2	Sorun yok	Ses-nefes teknik sorunları	Bireysel teknik farklılıklarını, ses-nefes-söz bağlantılı bireysel çalışmalarla desteklemeye çalışıyorum
K3	Yok	Kendilerini koronun üyesi olarak görememeleri	Açıklama ve örnekleme, anlatma
K4	Merkezlere uzaklık	Ses eğitimi teknik yetersizlikleri	Severek çalıştıkları eserler seçiliyor ses eğitimi destekleniyor
O1	Büyük zorluklar içeren eserler çalışılmıyor	Bu nedenle sorun yok	Düzeylerine uygun eser seçiliyor
O2	Sorun yok	Müziği anlamak için gereken “dinleme” alışkanlığı yok	Düzeylerine uygun ve sevecekleri eserler seçiyorum
O3	Yok	Beğeniye dayalı farklılıklar	Beğenilerine uygun eser seçiyorum
OM1	Sorun yok	Katılım ve istekle seslendirme farklılıkları	Devamsızlığa izin vermiyorum
OM2	Yok	Ses grupları denge sorunu	Farklı ses gruplarını seslendirmelerini sağlıyorum
OM3	Yok	Teknik seviye farklılığı	Seviye ortalamasına uygun eser seçiyorum

Tablo incelendiğinde; Öğrenci görüşüne bağlı olarak belli türlerde ve teknik güçlükler içermeyen eserler seçildiği, repertuar belirlemede büyük ölçüde sorun yaşanmadığı görülmektedir. Katılımcı görüşleri, öğrencilerin bireysel sorunlarının daha çok ses-nefes teknikleri ile beğeniye dayalı farklılıklarda yoğunlaştığını göstermektedir. Öğretim elemanlarının büyük ölçüde, öncelikle bu teknik farklılıkları gidermeye çalıştıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarının, repertuara ve teknik farklılıklara dayalı sorunların çözümü için bir katılımcı görüşü dışında “düzeylerine uygun eserler seçiyorum”, “beğenilerine uygun eser seçiyorum”, “seviye ortalamasına uygun eser seçiyorum” görüşleri, koro ve orkestra/oda müziği repertuar belirlemede öğrenci etkin bir yaklaşım akla getirmekte, bu durum düşündürücü bulunmaktadır.

4. Öğrencilerinizin “koro/orkestra/oda müziği başarım gücü” üzerinde olumlu/olumsuz etkileri bakımından, öncelikle “koro/orkestra/oda müziği” derslerine ait tanımsal program olmak üzere, uygulanmakta olan lisans programının tümü bağlamında (programda yer alan zorunlu ders çeşitliliği, derslerin kredi ve haftalık ders saatleri vb.) eklemek istediğiniz görüşleriniz var mı?

Tablo 3.

	Koro/orkestra/oda müziği tanımsal programıyla ilgili	Tüm lisans programıyla ilgili	Serbest görüşler
K1	Program kaynaklı sorun yok	Program kaynaklı sorun yok	Koro dersleri ve çalışmaları öğrencilerin müzik yapmak için kendilerine ayıracakları zaman olarak algılanmalı. Ancak böyle olmuyor. Program yoğunluğu engel teşkil etmez.
K2	Koro 1. Sınıftan başlamalı, her dönem 4 saat olmalı	Uygulanmakta olan lisans programı, öğretmenlik yapacakları okul düzeylerine göre gözden geçirilmeli.	Lisans programının tek tip müzik öğretmeni yetiştiriyor olması
K3	Koro derslerinin başlama yılı ve saatleri yetersiz	Başarı, ortak üretimlerin başarısı	Takım ve ekip ruhu önemli, beraberce çalışıp iyi akustik ortamlarda seslendirmek, yurtdışı deneyimlerinde yer almak önemli
K4	Uygulama başarısını güçleştiren en büyük sorun ses eğitimi kadrolarındaki yetersizlik.	Bu sorun sesin kullanıldığı şan, koro, solfej gibi dersleri olumsuz etkilemekte	Bireysel çalışmalarda eksiklikler, toplu uygulamaları da olumsuz etkilemekte
O1	Orkestra saatleri 1 saat arttırılmalı. 2 gün 2 saat uygulanmalı	-----	-----
O2	Orkestra dersleri 1. Sınıfta başlamalı	Zorunlu derslerin sayıları mutlaka azaltılmalı. Her dönem, öğrencilerin, ilgi alanlarına göre seçebilecekleri seçimler dersler eklenmeli	Öğretim elemanlarının bireysel çabaları olmazsa anabilim dallarında orkestra/oda müziği yapıldığına pek rastlamadım
O3	Orkestra dersinin halen 3 olan kredisi 4 hatta 6 olmalıdır	-----	-----
OM1	Ders saati yeterli	-----	Her öğrencinin sorumluluklarını yerine getirip partilerini iyi çalıştığında, derste sadece uyum/tını çalışmaları yapıldığında amaca ulaşabilmektedir.
OM2	Sorun yok	-----	Severek isteyerek seçen öğrencilerle çalıştığım için sonuç iyi oluyor
OM3	Ders saatleri arttırılabilir.	Bireysel çalgı, koro, orkestra, oda müziği ders saatleri, öğrencilerin daha iyi kontrol edilebilmesi için arttırılabilir.	Çok başarılı gruplar yanında başarısı düşük olanlar da var.

Tablo 3; programa dayalı sorunlara ilişkin farklı görüşler olduğunu göstermektedir. Program kaynaklı sorun yok görüşüne karşın özellikle orkestra/oda müziği derslerinin ders saatleri ve kredilerinin arttırılması, koro ve orkestra/oda müziği derslerinin başlama yılı öne alınması yönünde görüş belirtildiği görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi serbest görüşler oldukça dikkat çekici bir durumu işaret etmektedir. Serbest görüşler incelendiğinde koro ve orkestra/oda müziği seslendirme/yorumlama çalışmalarının büyük ölçüde “öğretim elemanının çaba ve etkililiğiyle” yürütülmeye çalışıldığı, öğrencilerin sorumlulukla partilerini iyi çalışması hususunda sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Bir katılımcının “program yoğunluğu engel teşkil etmez” görüşü çarpıcı bir sorun ifadesi olarak öğrencilerin “zaman yönetimi” konusunda yetersizlikleri olduğunu akla getirmektedir.

4. Müzik öğretmenliği lisans programında (A) kodlu müzik alan derslerinin, yürütmekte olduğunuz koro/orkestra/oda müziği derslerine ilişkin başarım gücü üzerindeki etkileri konusunda görüşleriniz nelerdir?

Tablo 4.

A kodlu derslerin koro/orkestra/oda müziğinde seslendirme/yorumlama başarım gücüne etkisi	
K1	Hepsi birbiriyle bağlantılı. Toplu seslendirmenin kalitesi bireysel donanımın iyi olmasını gerektirir. <bireysel donanımı iyi olan bireylerle yapılan toplu seslendirmeler hızlı ve kaliteli sonuç verir.
K2	Koro kolay bir araya gelinip birlikte müzik yapmaya en elverişli topluluk olması bakımından daha aktif, dinamik eğitim öğretim dönemi içinde belirli gün ve haftalarda, anma etkinliklerinde yer alması özellikle son dönemlerde festivallerin artması seslendirme yorumlama başarım gücünün değerlendirilebilmesi bakımından etkili olmaktadır.
K3	A kodlu diğer ders hocaları da seslendirme yorumlama başarım gücünü destekleyen içerikte ders işliyorsa olumlu etkileri kaçınılmaz olur. Müzik alanı, tüm alt disiplinler bakımından organik bağları olan bir alan.
K4	Program bir bütündür. Bu değerlendirmeye dersler birbirinden bağımsız değil, birbirine dayalı, sıralı nitelik taşır.
O1	Mioy ve bireysel çalgı dersleri orkestra/oda müziği açısından son derece ilişkili ve önemli dersler.
O2	Çalgı, piyano, ses eğitimi, işitme, armoni gibi derslerin katkısı büyüktür.
O3	Orkestra düzeyini ve çalışmalarını verimli nitelikli kılmak amacıyla tüm a kodlu derslerin iyi yürütülmesinin önemi vardır.
OM1	Sonuç, öğrenilenlerin bileşkesidir. Bu nedenle öğrendikleri her bilginin yansımaları müzikte görmedikçe bu bilgiler tam olarak hayata geçmez. A derslerinin tümünde başarı ne kadar yüksekse, oda müziği seslendirme yorumlama başarım gücü o kadar yüksek olacaktır.
OM2	Oda korusu farklı sınıflardan oluşmalı. Çünkü koroda zevk alarak oluşturdukları sosyal paylaşım öğrencileri mutlu ediyor
OM3	Bir bileşke olarak bakılması gerektiğinden, seslendirme başarısına katkısı tartışılmaz.

Tabloda yer alan katılımcı görüşleri, A kodlu derslerin bir bileşke oluşturarak, koro ve orkestra/oda müziği başarım gücü üzerinde tamamının etkili olduğunu göstermektedir.

5. Konuyla ilgili olarak vurgulamak istediğiniz başka görüşleriniz var mı?

Tablo 5.

Katılımcıların ek görüşleri	
K1	Asıl problem genel ve temel eğitim. Aileden gelen msleki müzik eğitimi öğrencisi olan bu topluluklarda bilinç ve farkındalık problemi var ve bu derslere yansıyor...
K3	Öğrencilerimizin daha çok müzikle iç içe olması gerekliliğinin altını çizmek istiyorum. Müzik öğretmenliği mesleği söyleyebilen, enstrüman çalabilen, müziğin derin anlatımını ifade edebilen bir nitelikte yetişmelidir. Bu ders ve seslendirme aktiviteleri bunu kazandırmak bakımından çok önemlidir.
K4	Akademik toplantıların zümre kurulları gibi, öğrenci seslendirme/yorumlama başarıları üzerinden değerlendirme yaparak iyileştirilmesi yönünde çalışma yapmasını gerekli görüyorum. Her bir ders, anlamlı ve başarılı bir bütünün oluşmasında önemli, takım ruhunun mutlaka bu çalışmalar yoluyla kazandırılması gerekli.
O3	Orkestrada seslendirme yorumlama başarıım gücünün iyileştirilmesi için öğrenci kaygılarının azaltılarak, özgüvenli kişilik kazandırılması yararlı olacaktır. Öğrenciler arasındaki teknik ve müziksel farklılıklar konusunda sürekli destek gerekiyor. Eksiklikler giderilmeden seslendirme başarıları gerçekleşmiyor
OM1	Oda müziği derslerinde farklı ikili, üçlü, dörtlü vb. Gruplar oluşturarak okulun, kentin değişik mekanlarında konserler vermelerini sağlamaya çalışıyorum. Oldukça yararlı deneyimler kazanıyorlar
OM2	Oda korosu dersi diğer derslerde de olduğu gibi, içeriğe uygun uygulandığında güzel sonuçlara ulaşılır
OM3	Bir enstrüman çalmak zor iş. Öğrenci solo çalarken çalabiliyorum diyebilir. Ancak grupla birleştiğinde uyum daha da zor. Ne kadar çok bir arada çalışırsa başarıım gücü o kadar yüksek oluyor. O nedenle ek çalışmalar zorunluluk.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Koro’da Seslendirme/Yorumlama Başarıım Gücüne İlişkin Sonuçlar

2007 Müzik öğretmenliği lisans programında Koro I,II,III,IV,V,VI adlarıyla yer alan derslerin tanımsal programları, bu dersleri alan öğrencilere “koroda seslendirme/yorumlama başarıım gücü” kazandırmayı, niteliğini arttırmayı/ geliştirmeyi hedeflemektedir.

Öğrencilerin koro derslerine ön hazırlık yapmadan geldikleri ortaya konmaktadır.

Görüşler büyük ölçüde, öğrencilerin çeşitli ulusal – uluslararası festival, konser, yarışma vb. katılım konusunda genellikle istekli oldukları ancak bunun gerektirdiği disiplinli ve düzenli çalışma istek ve motivasyonu ile kararlılığını göstermedikleri yönünde yoğunlaşmıştır.

Öğrencilerin başarıım gücü” konusu büyük ölçüde, konser katılımlarının öğrenciler üzerindeki heyecan, konser sonrasındaki coşku, bir işi başarmanın üzerlerinde bıraktığı olumlu duygularla sınırlı bulunmuş, teknik ve müziksel açıdan bir değerlendirme tespit edilememiştir.

Repertuar belirlemede ender olarak, öğrencilerin bireysel ses eğitimlerine dayalı seslendirme teknikleri açısından farklılıklarına, seslerini tanımamalarına, zaman zaman da belli müzik türlerine yoğunlaşan taleplerine dayalı güçlükler olduğu tespit edilmiştir.

Ses-nefes bağlantısına dayalı sorunların nefes çalışmalarıyla ve vokal çalışmalarıyla çözülmeye çalışıldığı; bireysel nitelik taşıyan sorunların da bireysel desteklerle çözülmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Belli türlerle sınırlanmaması gereken bir geniş alan olduğu bilinciyle, “müzik öğretmenliği alan öğrencilerinin” koro müziğinin her tür ve dönemlerinden eserleri tanıma ve çalışıp yorumlama gerekliliğinin vurgulanmış olduğu tespit edilmiştir.

5.2.Orkestra/Oda Müziğinde Seslendirme/Yorumlama Başarım Gücüne İlişkin Sonuçlar

2007 Müzik öğretmenliği lisans programında Orkestra/oda müziği I,II,III adlarıyla yer alan derslerin tanımsal programları, bu dersleri alan öğrencilere “orkestra/oda müziğinde seslendirme/yorumlama başarım gücü” kazandırmayı, niteliğini arttırmayı/ geliştirmeyi hedeflemektedir.

Öğrencilerin yoğunlukla derslere ön hazırlık yapmadan geldikleri tespit edilmiştir. İki katılımcı (biri kendi ön hazırlığını ifade etmekte) ön hazırlık yapıldığını belirtmektedir.

Öğrencilerin birlikte müzik yapma konusunda yeterli anlayış ve titizliği sergilemediklerinin, not kaygısıyla çalıştıklarının vurgulandığı tespit edilmiştir.

Dinleti, konser, festival vb. katılımlarının motivasyonları bakımından yararlı olduğu, öğrenciler arasında seviye farklılıklarının birlikte müzik yapmayı ve başarım gücünü olumsuz etkilediğinin vurgulandığı tespit edilmiştir.

Dönemlik ders saatlerinin yetersiz kaldığı, bu nedenle başarım gücünün artırılması için ek çalışmalar koyulduğu tespit edilmiştir.

Disiplinli ve düzenli çalışma alışkanlıkları olan öğrencilerin birlikte müzik yapma konusunda daha başarılı olduklarının vurgulandığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin her şeyden önce; doğru bir çalgı akordu yapmaları yaylarına yeterince reçine sürmüş olmaları standarda yakın bir çalgıya sahip olmalarının bile sağlanamadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin, eserlerin tonuna hazırlık olması ve çalgı çalmaya hazır bulunuşluk düzeylerinin iyileştirilebilmesi açısından gam çalışmaları yapmaları gerekirken bunları da tam yapmadıkları tespit edilmiştir.

6.ÖNERİLER

Müzik öğretmenliği eğitiminde; “müzik öğretmeni” biçimlenmesinin üç ana bileşeni olarak GK, MB ve A kodlu derslerin kendi içinde amaç/içerik uygunluğu bakımından yeniden gözden geçirilmesi yararlı görülmektedir.

A kodlu derslerin tanımsal programlarının, “müzik alanı gerekleri” bakımından “müzik öğretmeni” nin kuramsal/uygulamalı biçimlenmesini dengeli olarak sağlayabilmesine dönük bir yaklaşımla yeniden düzenlenmesi yararlı bulunmaktadır.

Müzik öğretmenlerinin seslendirme/yorumlama konusundaki biçimlenmelerinin en etkili dersleri arasında olduğu bu çalışmada da ortaya konulan koro ve orkestra/oda müziği derslerinin dönemlik ve haftalık ders saatlerinin artırılması yararlı görülmektedir.

Bu bağlamda, koro ve orkestra/oda müziği seslendirme/yorumlama başarım gücünün en etkili iki bileşeni olarak bireysel çalgı ve bireysel ses eğitimi derslerine ilişkin uygulama ve ders ürünü niteliklerinin etkili araştırma sonuçlarıyla irdelenmesi gerekli görülmektedir

7. KAYNAKLAR

Biber Öz, N. (2001) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra-oda müziği eğitiminde yaylı çalgıların yeri ve önemi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: XIV, Sayı: 1.

Çevik, Suna. (2006) Müzik öğretmenliği eğitiminde ses eğitimi alan derslerinin müzik öğretmenliği yeterlikleri yönünden değerlendirilmesi, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

Gün Duru, Elvan, Karakelle, Sibel. (2013) Türkiye ve Avusturya müzik öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması, *Turkish Studies*, Volume 8/3, 233-245.

Kalyoncu, Nesrin. (2004) Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı, *Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi* SDÜ, Isparta.

Köse, Hüsniye Seval. (2004) Koro başarımlarının artırılması için bireysel ses eğitiminin gerekliliği, *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, SDÜ, Isparta.

Yayla, Fatih. (2004) Musiki Muallim Mektebi'nden günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar ve

müzik öğretmeni yetiştirme yaklaşımları ışığında genel durum, *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, SDÜ, Isparta.

Yıldırım Orhan, Şebnem, Bilgin, Selçuk. (2013) Müzik öğretmeni adayları gözüyle ideal öğretim programı, *International Journal of Social Science*, Volume 6 Issue 2, p. 1025-1042.